Sote-uudistus HE Sote 100 1/3

- HE 56/2021 koskee 109 lakia, joista STM:n hallinnonalaa koskee 76 lakia (lakiehdotukset 1-74 ja 107,108)
- Esityksessä ehdotetaan teknisiä muutoksia sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön, jotta lainsäädäntö päivittyy vastaamaan sote-uudistuksessa säädettävää uutta järjestäjä-rakennetta ja järjestämisvastuuta.
- Ehdotetuilla muutoksilla ei puututa säännösten sisältöön, lukuun ottamatta Uudenmaan erillisratkaisuun liittyvää täydennystä sekä terveydenhuollon ammattihenkilölakiin tehtävää muutosta siitä, että pykälässä säädetty tiedonsaantioikeus koskee välttämättömiä (nykyisin tarpeellisia) tietoja ja selvityksiä.
- Päällekkäiset ja uudistuksen johdosta tarpeettomat säännökset kumotaan (mm. sote-järjestämislain valvontaa ja yhteistyötä koskevat säännökset, rajoituslain säännökset)
- Kumottuihin lakeihin/säännöksiin tehdyt viittaukset muutetaan viittauksiksi sote-järjestämislakiin

Sote-uudistus HE Sote 100 2/3

- Teknisiä muutoksia ehdotetaan pääosin käsitteistöön. Käsitteistö noudattaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta koskevassa esityksessä ehdotettuja käsitteitä.
  - Hyvinvointialue viittaus koskee myös Helsingin kaupunkia ja HUS-yhtymää Uusimaa-lain 2 §:n 2 ja 5 mom:n perusteella
  - Erikseen HUS-yhtymään viitataan pääosin vain siltä osin, kun ei ole selvää, että säännös on tarkoitettu koskemaan HUS-yhtymää.
- Hyte- vastuut ovat sekä hyvinvointialueella että kunnalla, joten ehdotuksessa on otettu huomioon molemmat
  - ehkäisevä päihdetyö ja ehkäisevä lastensuojelu, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, iäkkäiden sote-palveluista tehtävä suunnitelma
- STM:n ja OM:n toimialaa koskevissa säännöksissä olevat viittaukset toimielimiin/lautakuntiin ehdotetaan korvattavaksi viittaukseksi hyvinvointialueeseen, koska toimielinrakenne hyvinvointialueen päätettävänä
  - Poikkeuksena oikeusturvan kannalta tärkeät viittaukset monijäseniseen toimielimeen
- Ahvenanmaan osalta valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvissa asioissa laeissa viittaukset Ahvenanmaan kuntiin
  - Koskee sosiaalihuollon tehtäviä
  - Säilyttää nykytilan, vastaa perustuslakivaliokunnan kantaa ”sovelletaan Ahvenanmaalla Ahvenanmaan maakunnan kuntiin.”
    - Edellyttää muutoksia joihinkin säännöksiin esim. 5. laki

Sote-uudistus HE Sote 100 3/3

- Ympäristöterveydenhuolto
  - Voimaanpanolaissa erityissäännös mahdollisuudesta jatkaa toimintaa osana soten integroitua tehtäviä tietyin reunaehdoin.
  - Ei edellytä muutosta tehtävää koskeviin lakeihin.
- Lakeihin päivitettäisiin myös muita kumottuihin/muutettuihin säännöksiin olevia vanhentuneita viittauksia

- Muutosesitys: Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain muuttamisesta (3. laki) 8 §:n 3 kohta: 3)yhden jäsenen edustamaan *kuntia hyvinvointia edistävien palveluiden* järjestäjänä Kuntaliiton esityksen pohjalta;”
  - HE:ssä oli ” yhden jäsenen edustamaan hyvinvointialueita ehkäisevän sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjänä Kuntaliiton esityksen pohjalta”
- Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023
  - Siirtymäsäännös Erva-sopimukselle
  - Hansel-lakia koskeva muutosehdotus/VM esittää
- Otettava huomioon EV 71/2021

Henkilötietojen käsittely Uudenmaan alueella

- Perustuslakivaliokunnan *sote-uudistuksen päälakeja lausunnossa (*PeVL 17/2021 vp HE 241/2020*)* ei esitetty huomioita Uudenmaan alueen rekisterinpitoon tai henkilötietojen käsittelyyn
- Muussa lausuntopalautteessa on esitetty huoli tiedonkulusta Uudenmaan hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän välillä, kun terveydenhuoltolain 9 § on esitetty kumottavaksi ja sairaanhoitopiirin yhteisrekisteri siten poistuu
- Päälakien (HE 241/2020*)* yhteydessä on STM on esittänyt, että asia ratkaistaan nk. Sote100-kokonaisuuden yhteydessä, koska palaute liittyy erityisesti terveydenhuoltolain 9 §:n kumoamiseen
- Sosiaali- ja terveysvaliokunta on mietinnössään (16/2021 vp, HE 241/2020) todennut, että käsittelee asian sote100 –kokonaisuuden yhteydessä
  - ”*Valiokunta pitää tärkeänä varmistaa, ettei tiedon integraatio käytännössä vaarannu Uudellamaalla*”

Ratkaisuehdotuksen lähtökohtia

- Terveydenhuoltolain 9 §:n mukainen yhteisrekisteri ei ole sisällöltään sama kuin tietosuoja-asetuksen mukainen yhteisrekisteri.
  - Tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukainen yhteisrekisteri liittyy vastuisiin rekisteröidyn oikeuksien toteutumisessa, eikä se itsessään mahdollista tietojen luovuttamista yhteisrekisterin osapuolten välillä
- Potilastiedot ovat saatavilla Kanta-palvelujen kautta sekä potilaslain 13 §:n mukaisen suostumuksen perusteella sekä potilaan tajuttomuuden ja vastaavien syiden takia ilman suostumusta
- Huomioitava PeVL 7/ 2019 vp, PeVL 4/ 2021 vp ja PeVL 17/ 2021 vp lausunnot henkilötietojen käsittelystä ilman suostumusta
  - Tietojärjestelmään liittyvät seikat eivät ole peruste luovuttaa tietoja ilman suostumusta
  - Tietojen luovuttaminen sidottava tarkkarajaisesti välttämättömyyteen tai tarpeellisuuteen, jolloin määriteltävä lainsäädännössä luovutettavat tiedot

Ratkaisuehdotuksen valmistelua

- Ratkaisuehdotusta valmistellaan yhteistyössä oikeusministeriön kanssa
- Tunnistettu erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja ja arvioitu niitä aiemman perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön valossa, käytännön toteutettavuuden näkökulmasta sekä asiakkaan näkökulmasta
- Ennen ratkaisuehdotuksen esittämistä sosiaali- ja terveysvaliokunnalle ratkaisuehdotus ja eri vaihtoehdot on tarkoitus käsitellä Uudenmaan alueen toimijoiden kanssa
- Koska kyse arkaluonteisten henkilötietojen käsittelystä ja uusista luovutussäännöksistä, ja Uudellemaalle oltaisiin luomassa muusta maasta poikkeavaa sääntelyä, STM pitää tarpeellisena saada ratkaisuehdotukseen perustuslakivaliokunnan lausunto

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

SM hallinnonala

Hallitusneuvos Ilpo Helismaa SM

Sote-uudistus

Laki pelastuslain muuttamisesta

- Kumottavat säännökset -> säädetään pelastustoimen järjestämislaissa
  - sisäministeriön ja aluehallintoviraston tehtävät (23 §)
  - kuntien vastuu pelastustoimesta (24 §)
  - alueen pelastustoimen palvelutaso (28 §)
  - alueen pelastustoimen palvelutasopäätös (29 §)
  - alueen pelastustoimen palvelutason valvonta (85 §)
- Kumottavat säännökset -> säädetään laissa hyvinvointialueista
  - yhteistoiminta kuntien kanssa (27 §)
  - alueiden yhteistoiminta (44 §)
  - pelastustoimen suoritteiden maksullisuus (96 §)
- Muutettavat säännökset
  - alueen pelastustoimi -> hyvinvointialue
  - alueen pelastusviranomainen -> hyvinvointialueen pelastusviranomainen
  - pelastuslaitoksen määritelmä (2 a §)

Muut lait

- Laki palosuojelurahastolain 14 §:n muuttamisesta
  - lisätään mahdollisuus avustaa hyvinvointialueita
  - poistetaan alueen pelastustoimet avustuksen saajista
  - kuntien avustusmahdollisuus säilyy (paloasemat jäävät kuntien omistukseen)
- Laki meripelastuslain 4 §:n muuttamisesta
  - alueen pelastustoimi -> hyvinvointialueen pelastustoimi
- Laki rahankeräyslain 5 §:n muuttamisesta
  - lisätään hyvinvointialue ja HUS-yhtymä
  - näille ei voitaisi myöntää rahankeräyslupaa (kuten valtio, kunta ja kuntayhtymä)